

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Helyben: . . . . .
 Vidéken: . . . . .
 Egy hóra. . . . . I ker. Egy hóra. I ker. 50 HIL.
 Negyedévre . . . . . 3 . . . . . Negyedévre 4 . . . . . 50 .

Feloldás szerkesztő:
MEGÉDŐS LORÁNT.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piac-utca 47. és 48. szám.

Indemnity-minisztérium.

Debreczen, december 3.

Wekerlét tegnap a király Bécsben tartotta s mára úgy őt, mint Andrássy Gyula grófot audienciára rendelte. Aból, hogy a király Wekerléhez intézett tegnapi szavai szerint mára lehetett várni a király döntését, továbbá abból, hogy Andrássy váratlanul meghívást kapott mára a királyhoz, azt következtették a nem beavatottak, hogy ügyvivőket ma elfogja bocsájtani a király, Andrássy pedig mint designált miniszterelnök tér haza és hozzálát a kabinetalakítás munkájához. Ezt a várakozást a mai nap nem elégitette ki. Andrássy nem kapott megbízást a kormányalakításra, csupán azt kérdezte meg a gróftól, hogy mint vélekedik a helyzetről, azután kegyesen elbocsájtotta, Wekerlét pedig nem is idézte maga elé. A főügyvivő és a belügyvivő a délután már el is távoztak a császárvárosból.

Arról, ami történt, vagyis Andrássy audienciájáról és arról, ami nem történt meg, azaz Wekerle elmaradt kihallgatásáról ennyit jelentenek a kormány felhivatalos könyomatosai.

Egészen bizonyos azonban, hogy a mai nap eseményeit korántsem meritik ki ezek a felhivatalos közlések ép észszel legalább nem lehet hitelt adni nekik. Mert a király nagyon jól tudja, hogy a belügyvivőnek és társainak már a válság

kitörése óta az volt a véleményük a kibontakozásról, hogy önálló bank és minden komoly engedmény vagy vivmány nélkül meg lehet oldani a válságot, csak kapjanak újabb kinevezést. A függetlenségi párt kettészakadása azonban keresztülbuzta ügyvivőék számításait és most, hogy az esztendő végére jár s közeledik az exlex réme, nem annyira a király kéri tőlük tanácsot, hanem ők igyekeznek mentegetni magukat a király előtt, a nyáron és az őszön át főlhalmozott halmis információikért. A helyzet ma: hogy most már tehát se bankról, se katonai engedményekről nincs szó. A válság tengelye most az indemnity, mert felelőtesen közeleg az exlex ideje. Egyelőre tehát olyan kormány kell, mely az indemnity megszerzésére vállalkoznék. Ennélfogva a legutóbbi audienciák korántsem a király informálását célozzák, hanem merően rapport jellegűek s így Wekerlének az a kijelentése, hogy ő szerdán este a kabinet elbocsájtásának szorgalmazása végett indult a királyhoz, szintén nem fedik a valóságot.

Miután Wekerle tegnapi kijelentései is valótlannak bizonyultak, tisztán látható, hogy a legutóbbi audienciák egy *indemnity-minisztérium* alakításának szóltak. Egészen bizonyos, hogy Andrássy és Wekerle deferáltak a király amaz óhájának, hogy a parlamenttől indemnityt kérjenek. Kossuthnal és Apponyival itthon majd csak rendbejönnek. Ha nem ez történt volna a tegnapi és mai

audienciákon, akkor felhivatalosan nem hazudtatnák azt, hogy a felség ma azt kérdezte Andrássytól: mi a véleménye a helyzetről?

Más kérdés az, hogy a kormány megkapja-e az indemnityt a parlamenttől. Politikai körökben beszélnek, hogy a kormánynak az a terve, hogy a képviselőház nyílt ülésében leszaraztassa magát. A kormány azt hiszi, hogy ezután a király mégis kényszerülve lesz a kabinetet állásából felmenteni és új kormányt kinevezni.

Ennek a kormánynak nemcsak az a baja, hogy a király nem ereszti el, de az is, hogy nem is igen akar elmenteni. Az utóbbit bizonyítja az a körülmény, hogy minduntalan újabb és redukált kibontakozási tervekkel járul a király elé. Beavatott körökben tudják, hogy tegnap Wekerle a kabinet felmentését is kérte ugyan, de egy *újabb kibontakozási tervvel is előhozakodott* és ennek kell betudni, hogy a király azonnal hivatta Andrássyt kihallgatásra. Ez a kibontakozási terv már csak az indemnity kérésére és holmi elvi kijelentésekre zsugorodik össze. *Gazdasági vagy katonai engedményekről szó sincs benne.*

Hét hónappal ezelőtt mondotta Eötvös Károly Szegeden, hogy nem tudja mi lesz, de megmondja. Nem lesz se bank, se vivmány és egy miniszter se távozik helyéről.

A vajda jól jósolt.

Tört szárnyak.

A szálló ablakából napos reggelen Tréles Blanche szórakozottan bámult le a kikötőbe.

Pár óra múlva viszi a hajó Newyork fele Varde Leonnal együtt. Egy pillanatnyi magabaszállás következett. A fiatal nő gondolatai vissza, a férje felé szálltak.

Tréles kétségen kívül szenvedni fog kissé. De hát jó, értelmes ember. Meg fogja érteni a dolgot. Senki sem hibás benne. Ez az élet! Aztán tudományos buvárlatai vizsgasztalni fogják:

Mellette a Varde Léon hangja halatlazott:

— Bizonyos vagy benne, kérdezte, hogy nem sajnálsz semmit?

Blache istenien mosolygott rá:

— Mit sajnálhatnék te melletted?

Kék szemel végtelen imádást fejeztek ki. A szavak még szebbé tették szerelmes száját és a hangja valamely misztériumból látszott jönni.

— Feledjünk mindent! — mondotta.

Ne gondoljunk többé másra, mint a magunk boldogságára. Rövid örömeink, lopva rendezett találkaik helyett végre mind

ketten csak az egymáséi vagyunk egészen örökre.

— Igen, valóban! — hagyta rá Varde Léon.

Blache hátrált egy kissé.

— Minő hangon mondd te ezt?

Majd figyelmessé téve kérdezte:

— Mi leit tégedet? Nyugtalannak látszol.

Nyugtalannak? Nem! Csak szeretném, ha már indulhatnánk. Nem gondolod, hogy a férjed? . . .

— Nos?

— Rájött a dologra, megtudott mindent . . . és utánunk jön! . . .

Oh, hogyan? Tégedet nem ismer. Azt sem tudja, vagy-e a világon. Nem, menj!

Határozottan meg van róla győződve, hogy Tourainebe vagyok a beteg nővéremnél.

— Bizonyára! — hagyta Léon helyben. Csak tréfáltam.

Eszébe jutott, hogy indulásuk előtt még különböző bevásárlásokat kell tennie és távozott. A fiatal asszony folytatta előkészületeit. Mint madár az ágon, úgy röpöködött ide-oda a szobában. Közben tudtán kívül dalra fakadt, hogy talán hangjának csengésébe temessen valamely kellemetlen gondolatot.

latot. És valóban minden gond elszállt az elméjéből. A boldogság joga mindenkinek. Ezzel a jóval élt nyíltan az egész világ előtt. Mint a legendák dicsőített szerelmesei, megtörte a szenvedések béklyóit, melyekben az övéi, a társadalmi konvencionális formák s a saját fiatal lányos tudatlansága kényszerítették. Kibontakozott belőlük a szabadság, a világosság felé . . .

A pincér szakította félbe gondolatait. Névjegyet nyújtott át neki. A fiatal asszony összereszt, aggódni kezdett: a rendőrbiztos!

Erővel összeszedte magát:

— Bocsássa be! — mondta.

— Trélesné asszonyhoz van szerencsém? kérdezte a biztos.

Blanche kissé remegő hangon mondta:

— Bocsánat. Én Vardéné vagyok.

A biztos megnyugtató kézmozdulattal folytatta:

— Sajnálatomra, asszonyom, tudatnom kell, hogy Tréles ur feljelentést tett és így nagysád nem utazhat el.

A fiatal nő megszeppenve hebegte:

— Varde ur tüstént visszatér, s jobban fogja tudni, mint én, hogy mit feleljen önnek.

Házlebontás miatt az összes raktáron levő posztó és gyapjuszövetek gyári áron alul lesznek kiárusítva. DEBRECZEN, Kossuth-utca 1 sz.

Weisz Adolf

DEBRECZEN, Kossuth-utca 1 sz.

A debreczeni közkórház ügye.

A kibővítési tervek a bíróság előtt.

Új pavillon az elmebajosoknak.

A kórházi bizottság ma délután a debreceni közkórház ügyére nézve rendkívül nagy fontosságú ülést tartott Kovács József polgármester elnöke alatt. A kórház kibővítésére és lényeges rekonstruálására vonatkozó terveket terjesztette elő Aczél Géza városi mérnök. Bár a terveket a mai bizottsági ülésen általánosságban elfogadták, a szakférfiak hozzászólása után még bizonyosan történnek azon olyan módosítások, hogy Debrecen városa, a kibővítéssel olyan kórházat kapjon, hogy a mostani kórházi-mizériák jó időre megszűnjenek. A tervek szerint, a kibővített kórházban kétszáznegvenöt beteggel több fér el, mint a mostaniban. A mai bizottsági ülésen felszólalások történtek aziránt is, hogy egy új pavillont építsenek majd 40-60 elmebeteg befogadására.

Az ülésen különben elhatározták, hogy egy szűkebb külön bizottság tanulmányozni fogja a nagyobb vidéki városok kórházait és special az elmeosztályokat. A bizottsági ülésről szóló részletes tudósításunk a következő:

Az ülésen Kovács József polgármester elnökolt. Jelen voltak: Ujfalussy József dr., Roncsik Lajos, Legányi Gyula dr., Szalay Béla dr., Aczél Géza, Csikos Sándor dr., Varga Emil dr., Hütter Károly dr., Publik Ernő, dr. Tüdős Kálmán, Visky Sándor, Balázs Odón, Jászay Rezső dr., Balkányi Emil dr., Ferenzy Gyula, dr. Tóth Emil jegyző.

Kovács József polgármester megnyitotta az ülést, amely után Aczél Géza főmérnök felolvasta a közkórház kibővítésére vonatkozó beadványát. Majd ismertette a tervezetet, amely szerint a közkórházban 245 beteggel többet lehet a kibővítés után elhelyezni, mint ma. Külön épül a járványkórház és a tüdőbeteg szanatórium. A kibővítés majdnem két millió koronába fog kerülni. A terveket a tanács áttette a kórházi és egészségügyi bizottsághoz.

Ujfalussy József kórházi főorvos szölt először a tervezethez. Az elmebajos pavillo-

nok ágyszámát kevesli. Legalább 60 ágyra van szükség a statisztika szerint. Az elmebeteg osztálynál nagyobb területű park és munkatér kell, mert a tapasztalat bizonyítja, hogy az elmebeteg foglalkoztatni kell, hogy ne gondoljon a szerencsétlen sorsára.

Megjegyzti még szóló, hogy a tuberkulózis betegeknek a közkórházból való kivételét nem helyesli, mert a tervezett szanatóriumban csak azokat fogják kezelni, akik gyógyíthatók. Kérde, hogy mi történik a gyógyíthatatlan tüdőbetegekkel. Ezek kétségkívül a kórházba jönnek majd. A humanizmus elvénél fogva fel kell venni őket. Ajánlja, hogy egy öt tagú bizottság küldessék ki nagyobb vidéki városok modern kórházainak tanulmányozására.

Tüdős Kálmán dr. tisztí főorvos szerint elsősorban azzal kell tisztában lenni, hogy az elmebeteg úgy olyan méretekben rendeztesse, mint ahogy Ujfalussy dr. gondolná. Szívesen hozzájárul ahhoz, hogy bizottság küldessék ki az elmeosztályok tanulmányozására, de előre bossátja, hogy a kiküldetéssel nem szabad a közkórház kibővítésének ügyét elodázní.

Aczél Géza főmérnök kéri a bizottságot, hogy a részletkérdéseket most ne tárgyalják, arra sort lehet keríteni, a részletek megbeszélésére kiküldött kisbizottság értekezletén. Szükségesnek látja a tanulmányozó bizottság kiküldését. Az elmebeteg osztályt külön is lehetne tervezni, de itt viszont igen fontos dolog azt is meg tudni, hogy a kormány a kibővítés költségeihez mennyivel járul hozzá.

Ujfalussy József dr. úgy látja, hogy félreértették szavait. Nem akar ő külön elmebajos kórházat, hanem olyan pavillont, ahol majd 60-80 elmebeteg volna elhelyezhető.

Tüdős Kálmán dr. újabb felszólalásában kifejenti, hogy a tervezet szerinti kibővítés a viszonyoknak megfelelő lesz. A tervezetet általánosságban elfogadja.

Többek hozzászólása után a bizottság általánosságban elfogadta a terveket. Majd megválasztották a tanulmányozó küldöttséget, melynek tagjai: Körner Adolf tanácsnok, Ujfalussy József, dr. Tüdős Kálmán, Aczél Géza, Horváth Zoltán és Borsos István építész. A tervek felülbírlására kiküldettek Körner Adolf, Ujfalussy József, Horváth Zoltán, Csikos Sándor, Somogyi Zoltán, Tüdős Kálmán, Aczél Géza és Borsos József.

Ferenzy Gyula dr. megjegyzi, hogy a terveket azok készítették, akik a felülbírlatra is kiküldenek. Így tehát a saját

munkájukat fogják megbírlni. Ajánlja, hogy más tagokat válasszanak.

Tüdős Kálmán dr. felvilágosítja szólót, hogy a tervek készítésénél a kiküldöttek nem vettek részt.

A bizottság ezután megállapodott abban, hogy a tanulmányozó küldöttség, valamint a részletek tárgyalására kiküldöttek 1910. évi január 30 ig terjesztik elő jelentéseiket, melyek beérkezése után az egészségügyi és kórházi bizottság ismét ülést fog tartani.

A döntés újból elmaradt.

A király proviúriumot akar

Wekerle nem volt audiencián.

Mára már a legkomolyabban várták a döntés bekövetkezését, ez azonban újból a legkomolyabban — elmaradt. Andrassy kihallgatáson jelent meg a király előtt s az audienciához fűzött mérész kombinációk újból halomra dőltek azzal a banális kommuniké-fináléval, hogy a király nem határozoti. — Az uralkodó meghallgatta Andrassy etölerjesztéseit, illetve a válság kibontakozására vonatkozó véleményét s ezzel pont.

A politika eseményeiről az alábbi tudósításban számolunk be:

A belügyminiszter audienciája.

Bécsből táviratozzák: A bankgassei magyar házban ma délelött Wekerle Sándor miniszterelnök Andrassy Gyula gróf belügyminiszterrel többször tanácskozott. Andrassy Gyula gróf azonkívül tanácskozott Zehy Aladár gróf, öfelsége személye körüli miniszterrel és Hadik János gróf államtitkárral is. Mint a Budapesti Tudósító értesül, Andrassy Gyula gróf legfelsőbb kihallgatása délután két órakor lesz. A miniszterek visszautazására ezideig még nincs intézkedés.

Bécsből táviratozzák: Andrassy gróf magyar belügyminiszter kihallgatása a királynál délután két órára van kitűzve. Az óra, amelyben a király Wekerlet fogja fogadni, még nincs megállapítva

— Semmi feleletre nincs szükség, mondta a biztos. A Varde ur közbelépése csak őt magát is kellemetlen helyzetbe sodorná. Nekem az a megbízatásom, kérjem nagysádot, térjen vissza Párisba Tréles urhoz.

Majd hozzá tette:

— Különben legyen megnyugodva, nagysád. Az egyén, aki meg lesz bizva, hogy örködjék nagysád fölött, a legnagyobb diszkrécióval fog eljárni. Senki sem fogja sejteni jelenlétét.

Trélesné felemelte a fejét.

— És ha vonakodom, uram? . . .

— Ha vonakodik, asszonyom, mély sajnálatomra, kénytelen lennék szigorú rendszabályokhoz folyamodni . . . De bizonyos vagyok benne, hogy nagysád meg fogja kimélni magát is a fölösleges botrány kellemetlenségéit!

Trélesnének a gondolatai összerarodtak. Tartott tőle, hogy a kedvese hirtelen visszatér s heves szavakra ragadtatja magát. És egyidejűleg méltatlankodás fogta el a férje iránt, aki lelkesedett utána, követette és letartóztatta! Hát azt képzei, hogy maga mellett fogja őt tartani akarata ellenére?

Ez az utóbbi érzés elhatározásra bírta a fiatal asszonykát. Nos, legyen! Meni fog! Az a csevegés nek az embernek

a gyűlöletét, megvetését! Azután lássa, csakugyan visszatarthatja-e őt? Sőt jobbnak is tartotta, hogy így történt minden. Ment lesz minden nyugtalanságtól, minden sajnálkozástól.

— Jól van, uram, mondta végre, kész vagyok önnel menni!

A rendőrbiztos meghajtotta magát.

— Egy óra múlva indul az expresszvonat, asszonyom.

— Azzal megyek, uram.

Az asszonyka lázasán várta a Varde visszatérését. Még nem jött vissza, mikor jelentették neki, hogy itt a megrendelt fogat, mely a vasúti állomásra viszi. A fiatal nő hamarjában egy pár sort vetett papírosra, hogy értesítse Vardeot, ki most már egyedül kél át Amerikába s ő utána megy a következő hajóval.

Trélesnével Párisba repült a vonat. Büszkén, reszkette lépett be a férje dolgozó szobájába.

— Itt vagyok, uram, visszahozott a rendőrség!

Es kitör a felháborodása. Nem vétkeznek, még csak áldozatnak sem, hanem egyenesen kérdőre vonó bíróknak tűnt fel. Nem egyedül magát védte bosszualló szavaival, hanem az összes nőket, az összes elnyomottakat mindazokat, akiknek van szívük s kik

képesek ismerni a szerelem nagyságát, szépségét és szentségét!

Es a világba kiáltotta a szerelmét.

— Igen, szeretem őt. Hallja? Képes ön megérteni ezt a szót? Szeretem őt! Senki semmi el nem választ bennünket egymástól! Ezt akarom ime önnek megmondani. Ezért tértem vissza. És most tartson vissza, ha mer!

Íróasztalára könyökölve, ujjával a szakállában, Tréles komoly türelemmel hallgatott. Végre felemelte szeméit és nagy nyugodtsággal mondotta:

— En visszaadom a szabadságodat, mihelyt vége lesz beszélgetésünknek, ami különben rövid lesz. Csupán egy kérdésem van hozzád. Kérd zted magadban bizonyára, hogyan lehetek én olyan jól értesült, hogyan ismerhetem a szeretőd nevét, a szokási tervedet, elutazásod napját? . . .

— Magándetektívod! — mondta a fiatal asszony megvetéssel.

— Nem, — felelte Tréles — egy levélből.

— Levélből? Honnan? Kitől?

— Névtelen! . . . Ime, itt van!

Levelet nyújtott át neki. Blanche belepillantott. És hirtelen elsápadt; a keze pedig reszkett.

— Ez lehetetlen! — kiáltotta. Ön hazudk. Ez hamisítvány!

és való elnököt felkerni szükség okból niszterrel pestre.

Bécs gróftól lönkihal teljes h A kihall a felbiv jelenti:

külön kihall intéze hogy zászról ról. A kérdé azonb gyese niszte zetre

A We Bécs után An Házba kerle Sándor niszter körül ál Wekerle gatáson a

Bécs kai körö lajdonita sának s dásra d Gyula gr — ugy kezmeny válság többször

Egy szájból: — V Az donáztak. értette vé rggel, a z-zébe ju Ó csak h szer volt, reménybe nem meri s odahagy ván, ocm a férjenek Majd megalázta — E A T kisé szor életet. Eg mig a n keze és lat hosszu nak látta magát a földre. Ap tán szelid — E B sa. Fogla

és valószínű, hogy a király a miniszterelnököt csak gróf Andrássy útján fogja felkérni arra, hogy nala — ha ennek a szüksége felmerülne — megjelenjen. Ez okból még bizonytalan, hogy a miniszterek mikor utazhatnak vissza Budapestre.

Andrássy a király előtt.

Bécsből táviratozzák: Andrássy Gyula grófot ma délután két órakor fogadta különkihallgatáson a király. Az audiencia teljes háromnegyed óra hosszúra tartott. A kihallgatásról és annak eredményéről a felhivatalos Bud. Tud. a következőket jelenti:

A király pont két órakor fogadta különkihallgatáson Andrássy grófot. A kihallgatás során az uralkodó kérdést intézett a belügyminiszterhez aziránt, hogy mik a véleményei a kibontakozásról és a jelenlegi politikai helyzetéről. Andrássy Gyula gróf az uralkodó kérdéseire megadta a választ, döntés azonban nem történt. Az uralkodó kegyesen tudomásul vette a belügyminiszternek a kibontakozásra és a helyzetre vonatkozó nézeteit.

A Wekerle audienciája elmaradt.

Bécsből táviratozzák: A kihallgatás után Andrássy a Hofburgból a magyar Házba hajtattott, ahol már várta Wekerle Sándor miniszterelnök. A két miniszter sokáig értekezett, majd a palota körül álló újságíróknak jelentették, hogy Wekerle ma már nem jelenik meg kihallgatáson a király előtt.

A király és Andrássy.

Bécsből táviratozzák: Bécsi politikai körökben igen nagy jelentőséget tulajdonítanak Andrássy mai kihallgatásának s az a hír járja, hogy a megoldásra döntő befolyású volt Andrássy Gyula gróf mostani audienciája, amelynek — úgy hírlik — messzebb menő következményei lesznek. A király, az egész válság idején s a kihallgatások során, többször hangoztatta, hogy a legjobban

Egy név esett ki egyszerűen a Tréles szájából:

— Varde Léon, ugy-e bár?

Az asszonyka karjai a levegőben hadonáltak. Végigvágódott a diványon. Megértette végre. Újra elvonult a szemel előtt a reggel, a kedvesének a magaviselete és szövebe jutottak a szavai, a távoimaradása — csak hódítvány, csak zsákmány, játékszer volt, melyre ráuntak. Léon abban a reményben eszelte ki az amerikai utat, hogy nem meri őt követni. És mert mégis mert s odahagyott, feláldozott érte mindent, gyávan, ocsmányul denunciálta, kiszolgáltatta őt a férjének.

Majd elájult fájdalomában, szegényében, megaláztatásában. Felkiáltott:

— Ez iszonyatos!

A Tréles arca komoly marad, a férfi kisése szomorú derűtlenségével, ki ismeri az életet. Egy kis szájalom tükröződött rajta, míg a neje zokogott a vánkosba temetkezve és harapdálta a szöveteit a fojtott állapot hosszú nyögdelései közt. Tréles olyan-nak látta őt, mint a pille, mely megégeti magát a lángnál s vergődve esik vissza a földre. Apró darabokra tépte a levelet s aztán szeliden megszólalt:

— Blanche, te a nővéredtől térsz vissza. Foglald el helyedet a házban.

Jean Reibrach.

szeretné a kormányalakítást Andrássyra bízni. Ezek azonban csak a bécsi körökben kombinációk s nagyon valószínű, hogy a lécsi udvarnak egyik klikk-je működik azon, hogy Andrássyt igen kedvező színbe állítva be, ha már Magyarországon Andrássy politikája a legnépszerűtlenebb.

Lapvélemények a kihallgatásról.

Budapesti tudósítónk táviratozza: Az Andrássyhoz közel álló M. H. a következőket írja a belügyminiszter audienciájáról:

— Andrássyt azért kérte ma magához a király, mert a döntés előtt megakart hallgatni véleményét és fel-fogását. A belügyminiszter a mai audiencia lefolyásáról nem nyilatkozott. Bizonyos, hogy ezek után is igen nagy nehézségek ütköznek a válság megoldásába s korántsem szabad optimisztikusan megítélni a helyzetet.

A Pester Lloyd a következőket írja:

— Nem valószínű, hogy Andrássy kizárólag a budget miatt ment kihallgatásra a király elé. Csalódnak, akik azt hiszik, hogy a kormány teljesen szolidáris. Ha Andrássy mostani audienciája nem hozná magával a teljes kibontakozást, akkor a kormány újból a felsélel terjeszti felmentésére irányult kérelmét már csak azért is, hogy ezáltal elkerülje a nyit bukást.

A költségvetési provizórium.

Bécsből táviratozzák: A Neue Pr. Presse mai száma a következőket írja:

A magyar kormánynak föltétlenül szüksége van arra, hogy a költségvetési provizórium formaságát elintézzze. A királynak az a véleménye, hogy a kormány kérjen fölhatalmazást a parlamenttől: egy havi költségvetési provizóriumra.

Erről tárgyaltak az egész idő alatt s ezért hívták meg ma Andrássyt is. Wekerle és Andrássy hajlandónak mutatkoztak arra, hogy ezt keresztülvisszik de — mint a bécsi lap írja — Apponyi és Kossuth hallani sem akar a költségvetési provizóriumról és inkább tekintet nélkül a kormány többi tagjaira, fölmentésüket kérik.

Kossuth meghívása.

Budapest, december 4. Politikai körökben ma az a hír terjedt el, hogy Kossuth Ferenc meghívást kapott a királyhoz. Ez a hír azonban nem bizonyult valósnak.

Újabb minisztertanács.

Ma délután a kihallgatás után a Bécsben levő miniszterek rövid értekezletet tartottak. Délután öt órakor a miniszterek Bécsbe utaztak. Valószínű, hogy nyomban Budapestre érkezésük után a kabinet tagjai minisztertanácsot tartanak.

Mulatság.

— A gazdabál. „A Debreceni Gazdakör” könyvtára javára december hó 18-án, szombaton az „Arany-Bika” szálloda dísztermében zárkórú bál rendez. Személyjegy 2 korona. Családjegy (négy személyre) 6 K. Pályojegy 8 korona. A bál kezdete este 8 órakor.

Író a börtönben.

Lipták Irént tíz havi fogházra ítélték.

Budapesti tudósítónk táviratozza: Lipták Irén, akinek az irodalomban, különösen a törvényszéki rovat révén ismert neve van, ma áll a büntető törvényszék előtt sikkasztás miatt.

Mivel azonban Lipták Irénnek nagyon gyöngön jövedelmezett az irodalom, Budapest a 18. sz. postahivatalnál postakezelői állást vállalt. De könnyelműen kezelte a rábízott hivatalos pénzeket s miközben drámákat írt, 5500 koronát sikkasztott a pénztárból. Fegyelmi vizsgálatot indítottak ellene, ő azonban meg sem várta a vizsgálat eredményét, hanem kiutazott Berlinbe, ahol egy németül megírott darabjáról tárgyalt a „Deutsches Theater“-rel, amely el is fogadta előadásra a darabot.

A fegyelmi vizsgálat befejezése után felettes hatóságának feljelentésére a rendőrség elrendelte Lipták Irén letartóztatását, amely Berlinben történt meg. Hazahozták az írónőt, aki ellen sikkasztás büntette címén emelt vádat a királyi ügyészség.

A törvényszék vádpancája vád alá helyezte. A Szepessy bíró elnöklésével ítélkező tanács tárgyalja a bűnügyet.

A vádat Sztache királyi ügyész képviseli, a védottat ifj. Dombóváry Géza dr. védi. Lipták Irén nem ismerte be bűnösségét és azzal védekezik, hogy nem bűnös öntudattal sikkasztott, hanem a rendellen kezelés miatt állott elő a hiány. A posta szak érője kizártnak tartja, hogy nem tudatos sikkasztás történt. A tárgyalás ma egész délután tartott Késő este hirdették ki az ítéletet. A bíróság tíz hónapi fogházra ítélte az írónőt.

Diákok a színházban.

Ifjusági előadások kéthetenként.

A modern kor szelleme, az intenzivebb, szemléltetőbb irányban haladó pedagógia föltétlenül megkívánja, hogy a tanuló ifjuság ne csak a katedrális előadások merevségében ismerkedjék meg a magyar irodalommal és nevezetesen a színpadi termékkel, hanem közvetlen közéből, a színházi előadások keretében lássa meg azt a munkát, vagy figyelje azt a kort, amelylyel iskolai tanulmányaiban éppen foglalkozik az ifjuság.

Ez a kitűnő s dicséretreméltó gondolat foglalkoztatta a debreceni iskolák igazgatóit, tanárait és tanárnőit akkor, amidőn elhatározták, hogy a debreceni tanuló ifjuságnak szemléltetőbb irodalmi oktatására kéthetenkénti ifjusági színelőadást fognak rendezni a debreceni színházban. A szó teljes értelmében ifjusági előadások lesznek ezek, kizárólag a diákság részére, amelyből a nagy-közönséget is kizárják.

Az ifjusági előadások rendezése érdekében már hétfőn értekezlet volt a római katolikus főgimnáziumban, amelyen résztvettek az összes debreceni középiskolai igazgatók és szaktanárok s jelen volt Zilahy Gyula, a debreceni színház igazgatója is. A hétfői értekezleten elhatározták, hogy az ifjusági előadások rendezésére egy szűkebb körű bizottságot alakítsanak.

Miután Zilahy igen konciliáns ajánlatát megtette, ez a szűkebbkörű bizottság most újabb gyűlést tartott s elnöknek Csűrös Ferenc dr. tanárt, az ifjuság ügyeiert mindig buzgón működő kitűnő pedagógust választotta meg.

A gyűlésen elhatározták, hogy ebben az évadban nyolc ifjusági előadást fognak rendezni, kizárólag a diákság részére.

A bizottság ifjúsági előadásokul a következő darabokat választotta ki: December 9-én Király házasságának jan. 13-én Liliomfi, jan. 27-én Velencei kalmár, febr. 10-én Falu rossza, febr. 24-én Cifra nyomoruság, március 10-én Pártütők, ápr. 7-én Az ember tragédiája, ápr. 21-én Fenn az erdő, nicsen kas. Gondoskodás történt olyan színlapok kinyomtatásáról is, melyek az előadott darabokról rövid tájékoztatást adnak.

Az ifjúsági előadások mindenkor délután három órákor kezdődnek s azokon kizárólag a debreczeni középiskolák tanulói vehetnek részt. A páholyokban a leányövendékek (Dézy-féle felső leányiskola, Svetits-intézet és zsidó polgári leányiskola tanulói) foglalnak helyet, a fiúk pedig a földszinten helyezkednek el. Zilahy Gyula színgazgató 48 szabadjegyet ad ki a szegény-sorsú övendékek számára. A helyárak különben is igen mérsékeltek; ülőhely ára (akár páholyban, akár földszinten) 60 fillér, diákjegy (állóhely) ára pedig 30 fillér. A felügyeletet az egyes intézetek tanári karai vállalták magukra.

Az előadások tömeges látogatottságra számíthatnak s így a színház is megtalálja a maga számítását. Most csak a társulaton mulik, hogy igazán jó előadásokkal ezt az életrevaló intézményt állandósítsa.

Gyorsvonaton született gyermek.

Kossuth lesz a keresztapja.

Budapesti tudósítónk jelenti: A ma reggel fél nyolc órákor Cegléd felől érkező gyorsvonat egy újdonsült anyát és egy friss ivadékot hozott Budapestre. Monor tájékán, úgy hét óra felé a fiatal asszony, aki egy pesti családdal jött, heves fájdalmak felől kezdett panaszkodni. Az orvos, akinek az ilyenféle fájdalmakban valamelyes praxsisa van már, mindjárt megértette a fájdalom nagy horderejét. Első intézkedése volt, hogy kiküldte a férjét, a családját és a többi utasokat. Nagy dolog történik, egy ember fog megszületni.

Az esemény híre végigszárguldott a robbogó vonat utasai között és persze mindenki csodült annak a kocsinak a folyosójára, ahol várják a jövevényt. A hallgatók között siri csönd, senki, még az utazó úgynökök sem mondtak ezuttal frivol vicceket. Megilletődve lesték a percet, amikor elhallgat az a nőszörgés odabent, amely a vasut zakatolásán is túlhangzott. Egyszerre csak nyílik az ajtó és megjelenik a madám szerepét vállaló urnó:

— Egy orvos jön, egy orvos, aki ért valamit a szüléshez — szóló izgatottan.

A vonaton ott volt éppen Glück Soma dr. fővárosi orvos is, aki hamarosan levette a kabátját, bement és neki gyürkőzött a nagy műtétnek.

Csak odabent vette észre, hogy hiszen nincsenek itt a műszerei. Még csak egy jófajta bicskája sincs.

— Kalauz, — kiáltott a folyosón és a második másodpercben már a kalauz bent is volt az operációs teremre átalakított kupéban. Odaadta a bicskáját és az orvos ezzel operált. Sikeresen, mert egy perc múlva már jelenthette az érdeklődőknek:

— Egy fiút segítettem a világra.

Az utasok között erre a kijelentésre olyan üdvszivaj támadt, mint amikor egy idegen állam királyát köszöntik. Az orvos kijött, az asszonyok ráborultak, ölelték, mint egy győztes aviatikust.

A publikum pedig tódult befelé, hogy lássa a kis csöpséget. Mindenki tudott valami szépet mondani a vörös kis kamaszról, aki mint egy kis malac úgy visított.

A publikum elkevereztette a fiúskát Ferencnek, mert Ferenc napja van és mert vasutas gyerek, illik, hogy a fővasutas nevét is viselje. A keresztapjai tisztséggel Kossuth Ferenc közlekedésügyi minisztert fogják megtisztelni.

A gyereket és anyát, Almasek Vencel né, a mentők a Rókus-kórházba szállították, a hol a körülményekhez képest jól érik magukat.

Biró Lajos.

*

Biró Lajos a mai magyar irodalom egyik legnépszerűbb írója. Szindarabjait az ország első színházai adják. Könyveinek értékét elismerte a kritika és erre az elismerésre rábólintott az az ötvenéves főnyi közönség, amely hétről-hétre várja Biró novelláit és vezércikkeit a legelterjedtebb magyar ujság hasábjain.

Szóval Biró Lajos ma híres ember. S amint ezt leírom, megakad a szemem még egyszer a nevére és eszembe jut: a Grillparzer esete. Az első színművét adták ennek a nagy drámaírónak, mikor egy akkori nagyfejű ember így szólott:

— Grillparzer... Hogy lehet ilyen névvel dícsőségre pályázni? Ezt a nevet nem birja majd megjegyezni a világ, olyan furcsa.

Erre egy tapasztalt és jó judiciumu ember így válaszolt:

— Már pedig a Grillparzer-nevet igenis meg fogja majd jegyezni a világ, akár akarja, akár nem. Akár furcsán hangzik, akár nem.

Abban a küzdelemben, melyet Biró Lajos immár győzelmesen vívott meg a hír nevéért, épen az ellenkező bajjal kellett küzdelemnie. Neki nem furcsa volt a neve, mint Grillparzernek, hanem nagyon is szokásos. Nem kimondhatatlan név volt az övé, hanem ugyancsak ismerős név. És ez tette nehezé a dolgát. Mikszáth, Bársony, Bródy Sándor nevét ha látom, mindig az íróra és csak az íróra kell gondolnom. De Biró Lajos: ez olyan név, amelyet még legalább hatszáz ember visel Magyarországon, ha nem háromszor annyi. Vannak tudós Biró Lajosok, világszerte utazók, gazdák, kereskedők és vasuti portások, hivatalnokok, meg katona tisztek. Hogy ennyi Biró Lajos sorában, akik közt személyes rossz embereink és jóbarátaink is lehetnek, jön egy, aki az acéltollával, egy-két, mondjuk huszonegy novellájával kiküzd, hogy a Biró Lajos neve hallatára mindig ő rá gondoljunk, csakis ő reá: ez nehéz dolog, talán a Grillparzerénél is nehezebb ügy volt.

Sikerének a titkát abban találom, ami a művészetének benső természetete. Ezt úgy lehet kifejezni, hogy Biró Lajos a magyar prózairodalomban körülbelül az első, aki villamos vasuton formálja meg a meséjét, találja meg a hőseit. Herczeg Ferenc még négyfogatu sandläuferen koscsizott a Muzsájával, Mikszáth kényelmes, puha csészán baktatott végig a palóférd kacsakaringós utcáin, a Jókai fantasztikus szekerébe sárkányok voltak befogva. Amint más volt az ő fogatuk, másképp formálódott még a szemük szöglöte is, amelyből a világot látták. Más emberek toltak ő eléjük. Biró a nagyváros villamosutján halad, úgy szárguld előre a cselekménye is a kifejlődés, a — végállomás felé. Ez a sietős, izgatott, gyors előadás jellemzi őt a legjobban. Olvassák el egyik-másik újabb novelláját s igazat fognak adni a villamos vasutról szóló hasonlatnak. Itt nincs hosszú, kiasos indítás, mint amikor a szekér hegynek megy és idő telik bele, míg a lovak nekiiramodnak. Biró Lajos nem késülődik, nem gyürkőzik sokáig kinoskeservesen. Gyors lendülettel vág neki, bevezetés, szószaporítás nélkül. Ezért oly

elevenek, oly izgatók, oly frissek az előbeszélései.

Az emberei... már úgy látom, meg kell maradnom végig a villamos hasonlatom mellett. Akikkel találkozunk hajnaltól napestig a közuti kocsikon, azok vonulnak fel itt tarka, hosszú sorban. A szép kalapu, rátart, szerény büdzséteből élő polgárasszonyok, kik autoról álmodoznak, mikor szakaszjegyet kérnek a kalauztól. A nagyvárosi élet hivatalnok-existenciái, bájos, okos kislányok, meg derült vidéki emberek, akiket végig szárguld a villamos kocsi. Eltapossa őket a könyörületlen élet, mint Ilka asszonyt, akiről legszebb történetét írta Biró Lajos. De ha sötét sikátorokon, szűk utcákon visz is keresztül: egyszerre besüt a nap, egy derült, mély kedély ragyogása enyhíti a komor képet. A diadalmas asszonyban, a legújabb regényében is az írónak ez az optimizmusa ragadott magával bennünket.

Színház és Művészet

A színház műsora.

SZOMBAT: délután 3 órákor a debreczeni színészkola vizsgálati előadása. Műsor: I. Az egérke. Vigj. 1 felvonásban. II. Szerelmes levelek. Vigjáték 1 felv. IV. Kénytelen házasság. Vigj. 1 felv. Szenes legény. Operett 1 felvonásban. Este: Igloi diákok, operett. O) bérlet.

VASÁRNAP: Délután Varázskeringő, operett. Este Falusi idyll, életkép. Bemutató előadás. Kisbérlet.

Thomzon Debrecenben.

A Zenekedvelők Társaságának hangversenye.

Milyen büszke örömmel írom le ezt a címet! Ki hitte volna még 4—5 év előtt, hogy hangversenysink műsorán Thomzon, Sauer, Isaye s más tíz ilyen név fog szerepelni!

Megértük ezt a csodát és hálásak vagyunk azoknak, akiknek törhetlen akaraterején épül fel társadalmunk mai lüktető zenei élete.

Hogy kicsoda Thomzon?

A múlt század közepén még a német kritika uralta a zenei világot s addig hiába érezte homlokán a művész a muzsának felavató csökját, míg hírnevét a lipsei Gewandhaus nem szentesítette. A nagy hangversenyek eme fészkeből két irány indult ki. Az egyik, a felszínen levő, Paganinit követte, kétséges értékkel és erősen hanyatló életképességgel. A másik, a művészi irány, viszsztatért a bel canto nemes hatásaihoz. A virtuozitásnak nevezett első irányzat utolsó nagymestere a közelmúltban húnyt el. Sarasate Pablo volt az. Azok között pedig, akik Corelli és Tartini klasszikus stílusát fejlesztették tovább, a magyar Joachim és a belga Thomzon Caesar között oszított meg a királyi cím.

Joachimot nemrég szintén elvesztettük s így ma Thomzon csak a művészi képességeit oly megkésetten kifejtő Izaye-jal versenyez.

Persze az a sok évtized, a mi az aggmester válát nyomja, megérződik a vonón is, melynek dinamikai ereje fogyóban van, melynek hatása alatt sápadtak maradnak a sulyosabb vonalak, de viszont, mikép az idő megnemesíti a hegedű hangját, akkép szüremlett át ideálisan tisztá es lágy zongzetté a mester hangkeltése.

Igaz, hogy palettájáról levesztek azok a forró színek, melyekkel Csajkovszkij féktelen indulatát kellene festeni; a finale grotesk élességét sem hozza ki az ő puha ecsetje, — de az aeolhárfa légszerű, testetlen édessége áramlik a canzonetta diszret lyrájából. Az olasz égboltnak derült visszfényességét hozza magával; a Rafaelokat termő klasszikus levegő átlátszó szépségét. A mo-

zarti Szépnek stylusa oltódott lelkébe az olasz földön eltöltött huzamos tartózkodás alatt és ezt kultiválja a brüsseli akadémián is.

De nehogy azt higgyük, hogy nemes tartózkodására talán technikájának korlátolt-sága kényszerít! A nagyszabású, saját szerzeményű Cigány rhapsódia után a Paganini-változatokat adta ráadásul, a saját cadentiáival s ebben igazán még Isaye sem vete-kedhetik vele.

Sajnos, hogy terünk szűk volta mel-lett csak ilyen futólagosan foglalhatunk az atyamesterrel. De figyelmünket az estély-nek egy másik üneménye, *Francille-Kaufmann* Hedvig, a bül-bülszavu bécsi kamara-énekesnő követeli, a kit dr. Popini, a nyir egyházi Bessenyei-kör főtitkára fedezett fel élvezetünkre.

Halm, Bizet, Chaminade és Strauss dalaiból énekelt oly hajlékony, könnyen kezelt organummal, oly kristályos és mégis tartalmas hanggal, annyi józlessel és érze-keny distinctióval, a minővel a hangverseny-pódiumon ma csak Kurz Zelma dicsekszik.

Gyönyörű feladatot oldott meg a Tra-viata nagy áriájában, de még igézőbb volt a Strauss-szám úde hangulata, főképp pedig Chaminade bájos Nyár-ának világos köl-tészete.

A lelkes közönség nemcsak a művé-szeket ünnepelte, de sokszoros elismerés érte P. Nagy Zoltán igazgatót is, akinek ezt a zenei ünnepet köszönhetjük.

Drumár.

Taifun. (A színháziroda jelentése.) Lengyel Menyhért nagysikerű szenzációs darabja lesz a közelebbi drámai bemutatója a színháznak. A Taifun magán viseli a szerző kivételes tehe ségének bélyegét. A cím is mutatja, hogy nem mindennapi témá-nak feldolgozása. Az az irtóztató romboló forgószél, mely rémülettel tölti el a lelkeket, de viszont fenségesen hatalmas a maga ere-jében, jut eszünkbe, mikor látjuk a Lengyel Menyhért új műve hősenek küzdelmét, mely ben a kötelességtudás és szerelem ütközik össze. Régen volt a debreceni színháznak oly forró izgalmas estéje, mint aminőnek a Taifun bemutatója ígérkezik, melynek napja még nincs megállapítva.

Tatárjárás. (A színházi iroda jelen-tése) Bakonyi-Kálmán immár viághírűvé vált operettjét eleveníti fel az igazgatóság. A tavalyi idény e legnagyobb sikert aratott operettje az idén is az ismert elsőrangú szereposztásban kerül színre. Új lesz Szi-lassi Etel Magyarosi önkéntes szerepében.

A színészközpont vizsgálója. Holnap, szombaton délután 3 órakor lesz a Soly-mossy-féle színészközpont ezidei első vizsga-előadása a városi színházban. Nagy érdeklődés mutatkozik a vizsga-előadás iránt, mert a növendékek között vannak kiváló tehetsé-gek. A debreceni közönség mindig sz re-tettel veszi körül a színművészetet, tehát re-méljük, hogy a jövő generációját is érdeklődéssel szemléli és zsúfolt ház fog tapsolni szombaton délután az iskolá tehetséges nö-vendékeinek. A műsor ugy van összeállítva, hogy a közönség a délutánját kitűnő szóra-kozással töltötte el. Nagy kacagató vigjá ték lesz előadva, végül pedig egy mu'atsá-gos operette. Jegyek a színházi pénztárnál válthatók.

Egyesület.

A kereskedelmi kamara első matinéja. A debreceni kereskedelmi és iparkamara vasárnapi matinéja iránt élénk érdeklődés nyilvánul a közgazdasági kérdé-sek iránt érdeklődő intelligencia részéről. Általában nagyon helyeslik, hogy a kamara a társadalmi erőket és munkásságokat is bekapcsolni igyekszik saját széleskörű tevé-kenységébe s hogy rendszeresé kívánja tenni díszes üléstermében a vasárnapi kon-ferenciákat, ami már néhai Szabó Kálmán elnöknek tervében volt. A holnapi első elő-adásra Lukács Géza fővárosi gazdasági író „A vámpolitikai központ” kérdéséről — több helyről kértek meghívókat és a kamara a legnagyobb szíveséggel adott is, bár szí-

vesen látja külön meghívó nélkül is az ér-deklődőket. A Casinó, Csarnok, Kereskedelmi társulat, Ipartestület stb. egyébként is tes-tületi meghívásokban részesült, úgy, hogy ícfórmán mindenki meghívottnak tekintheti magát. Az előadás fél 11 órakor kezdődik.

Böszörménybe delegált debreceni törvényszék.

Szombaton kezdődik a Fekete-pör Tíz napos tárgyalás.

A ritkább esetek közé tartozik, hogy a debreceni kir. törvényszéket vidékre delegálják, hogy ottan tartson a tanács valamely nagyobb ügyben főtárgyalást. Ez a kétségkívül érdekes eset holnap bekövetkezik. A debreceni kir. törvény-szék egyik főtárgyalási tanácsa átvonul Hajduböszörménybe, hogy a szombaton kezdődő *Fekete József-féle* monstre váltó-hamisítási pert ott letárgyalja. A régen huzódó is sokszor elhalasztott Fekete-féle tárgyalás a legérdekesebbnek ígér-kezik s a tárgyatások során több mint hatvan tanu vonul föl vallomástételre.

Magát az esetet ismeri is már a debreceni közönség, mert hiszen a rend-kivüli bonyodalmassá, szövevényes ügyben debreceni emberek is szerepelnek, illetve *Botos András* volt rendőrbiztossal, *Kozma József* seffel és *Rosinger Herman* ügynökkel azok az emberek kerülnek a vádlottak padjára, akik nemrégén hamispénz for-galomba hozataláért állottak a debreceni törvényszék előtt. Az ügy maga külön-ben a következő:

Fekete József egykor dúsgazdag böször-ményi birtokos, összekötöttesbe került *Botos András* volt rendőrbiztossal, *Kozma József* és *Rosinger Herman* nevű egyénnel, akik hamispénz forgalomba hozatalának ürügye alatt arra kérték, hogy a gépek céljaira ad-jon pénzt. Fekete addig adott, amíg felt. Aztán váltót számított le a böszörményi vá-rosi takarékpénztárnál. — A váltók hamisak voltak s ily módon Böszörmény városa hu szonkilencezer korona kárt szenvedett.

Már egy izben ki volt tűzve a tárgya-lás, de elmaradt.

A főtárgyalás a böszörményi városháza nagytermében lesz. A bíróság elnökül *Tóth Aurél* bírót küldték ki. Szavazó bírák *Hor-váth István* és *Nagy Kálmán*, akik ma dél-után utaztak Böszörménybe. A tárgyalás va-lószínűleg tíz napig is el fog tartani.

Debreceni Független Ujság Képes Naptára.

A Debreceni Független Ujság ha-talmas, irodalmi nivón álló képes nap-tára december elején kerül a közönség kezébe. A

Debreceni Független Ujság Képes Naptára

340 oldalnyi terjedelmű. Illusztrációkkal aktuális képekkel, irodalmi becsü dolgok-kal van tele. Ujításként Magyarország teljes vásári jegyzékét hozzuk ez évben először.

Előfizetőinknek figyelmébe ajánljuk, hogy a ritka irodalmi becsü naptárt csak az kapja meg, aki előfizetési hátralékát beküldi. Valamint minden ujonnan be-lépő előfizető, ki legalább is 3 hónapra előfizet, **ingyen kapja.**

HIREK

— **Rákosi Viktor beszámolója.** A hajdunánási kerület kiváló és népszerű képviselője *Rákosi Viktor*, vasárnap tartja beszámoló beszédét Nánáson. Rákosi szombaton este érkezik meg Debrecenbe és a Royalban száll meg. A kitűnő kép-viselőt *Papp Elek*, *Tüdös János* és *Csanak János* is elkísérik Hajdunánásra.

— **Esküdtbírószági elnökök.** A deb-receni kir. íteletábla elnöke az 1910. évre a nyiregyházi törvényszéknél szervezett esküdtbírószág elnökévé *Mráz János* törvény-széki bírót, helyettes elnökévé pedig *Szabó László* törvényzéki bírót jelölte ki.

— **Biró Lajos az izraelita-nőegylet leány-zsurján.** Mint jelentették, a debre-ceni izraelita nőegyletnek vasárnap délután öt órakor a Royal-szálló dísztermében tar-tandó leány-zsurján, a modern magyar iro-dalomnak egyik legfinomabb tollu írás-művésze: *Biró Lajos* tart szabadelőadást „Az asszonyokról és az asszonyi ruhákról” címen. Most, hogy a csodás hangulatoknak ez a mesteri pasztell színezője a felolvasó asztal-nál mutatkozik be Debrecen elit közönségé-nek, aktuálisnak tartjuk azt a kitűnő pitto-reszket bemutatni, amit a fővárosi írógárdá-nak egyik kitűnősége rajzolt meg *Biró Lajos*ról.

— **Óriási tűzvész Baltimorében.** *Newyorkból* érkezett távirat jelenti: Balti-morében tegnap óriási tűzvész ütött ki s csakhamar az egész város-negyed lán-gokban állott. A hatalmas felhőkarcok, bank- és ujságpaploták, templomok és is-kolak a lángok martalékává lettek. A tűzvész következtében megrendítő ka-tasztrófák történtek. Az iskolákban, eddigi jelentések szerint, tizenhat gyermek égett bele s az elpusztult emberek számát eddig százötvenre tartják. — A baltimórei polgármester azonnal kihirdette a statá-riumot, mert az égő városnegyedben már fosztogatók garázdálkodtak. A fosztoga-tók közül nvoicat agyonlőttek. A kárt eddig husz millió dollárra becsülik.

— **A debreceni munkás gimnázium** e hó 4-én, szombaton este 8 órakor az ipar-tesztület dísztermében előadást tart, melynek tárgya: Az új Magyarország és az ezredév, 96 vetített képpel. Belépti díj nincs. A füzet ára 10 fillér.

— **Rejtélyes mérgezési eset a fő-városban.** Budapesti tudósítónk jelenti: A Ganz-telepen, a Vilám-utcában lakik *Füller Ferenc*né, születet *Lelki Erzsébet*, 37 éves asszony, *Füller Ferenc*, Ganzéknál alkalmazásban levő kávékovács neje. Az asszony tegnap ebédre káposztát főzött. Amikor az ebéd készen volt, a férje fejszét kivitte an-nak a műhelybe, amikor pedig visszajött, maga is megebedett. Közvetlen étkezés után rosszul lett és bár a gyár orvos azonnal kéz-nél volt, heves görcsök és hányás között meghalt. Az orvos mérgezést állapított meg, a vizsgálat pedig kiderítette, hogy rézgálic-mérgezés történt. Amíg az asszony a férj-nél járt, ismeretlen tettes a tűzhelyen ro-tyogó káposztába egy rézgyűrűt és egy réz-golyót dobott. A bedobott tárgyak már az-előtt is shavba feküdtek és rajtuk rézgá-lic képződhetett, a káposztában a gálic el-terjedt és ez okozta *Füller*né halálát.

— **Végzetes baleset a Miklós-ut-cán.** Könnyen végzetessé válható szeren-csétlenség történt ma a Miklós-utcán. Egy öreg ember leesett egy szénával megrakott kocsi tetejéről s rendkívül súlyos sérüléseket szenvedett, úgy hogy aligha marad életben. *Polgári István* 57 éves parasztember ma delelőtt szénát szállított be a városba a ha-

tárban levő tanyájáról. A Miklós-utóan akart végi hajtani, azonban a kocsiba fogott tüzes lovak valamitől megbokrosodtak s vágtatni kezdtek. Polgári István hiába fogta erősen a gyepelt, a megvadult állatokat nem tudta megfékezni. A Miklós-utca 32. sz. előtt aztán az öreg ember lezuhant a szekérről. Az esés következtében Polgári István agyráz kórást kapott s több zuzódást is szenvedett. A mentők kivonultak s a szerencsétlenül járt embert súlyos sebeivel beszállították a kórházba.

— **Alföldy László** tánciskolájában **Szent Anna u. 22. sz.** gyönyörű sikerrel fejezte be az első tanfolyamot és megkezdte a beiratkozásokat a második tanfolyamra, mely Deczember hó 11-én Szombaton d. u. 6 órakor kezdődik meg. Beiratkozásokat elfogad bármely időben. Telefon sz 735

— **Nagy levelek a postaládákban.** Siket Traján városi postaigazgató ezúton intéz felhívást a közönséghez, hogy a nagy alakú leveleket, hírlapokat, könyveket, nyomtatvány vagy mintaküldeményeket ne a levélgyűjtőszekrénybe dobják, mert azok ott fennakadnak s a rájuk hulló többi levelek is megrekednek mindaddig, míg egy-egy ellenőrzés alkalmával a toulás észre nem veszik.

— **György herceg botránya.** Bécsen keresztül Belgrádból — mint budapesti tudósítónk jelenti — ismét híre jön György herceg legújabb, nagy botrányáról. A konakban ugyanis Ferdinánd bolgár király tiszteletére nagy lakomát rendeztek. A király környezete azt akarta, hogy György herceg ne legyen jelen a lakomán. Marinkovics hadügyminiszter tehát elküldött egy tisztelet György herceghez azzal az utasítással, hogy ne jöjjön a lakomára. György, amint ezt az utasítást megkapta, ki akarta dobni a tisztelet, aki kardot rántott, majd kardot rántott György is. A palota őrsége vetett véget a kardfórnak. György ezután a konakba rohant, ahonnan Ferdinánd király már távozni készült. György hangos szavakkal szidalmazta a bolgár királyt, aki kijelentette, hogy a szerb-bolgár barátságból addig nem lesz semmi, amíg Györgyöt el nem távolítják a királyi udvar mellől.

— **Halál a lakodalmon.** Eperjesről táviratozzák: Turmán János saros-laki bíró házában lakodalmat ültek. Szerzán András ottani legény társával behatolt a házba. A jövevények kis idő múlva duhajkodni kezdtek. A házigazda előbb rendutasította őket sminek az lett a vége, hogy a vendégeket kituszkolták. Szerzán revolverével lövöldözni kezdett. Erre a bíró puskájával kiment és a megfutamodott legények után lőtt. Az egyik golyó olyan szerencsétlenül találta Szerzánt, hogy nyomban meghalt. A csendőrök a bírót letartóztatták.

— **Testvérgyilkosság az örökség miatt.** Aradról táviratozzák: Az aradmegyei Kládova községben Blázs István és Blázs György baltával agyonverték Blázs Flóret. A gyilkosság oka örökségből származó viszály.

— **Hofrichter ártatlan?** Bécsből jelenti tudósítónk: Egy bécsi újságíró ma meginterviewolta Weigl báró linzi hadosztály parancsnokot, aki azt mondta, hogy ő személye szerint meg van győződve Hofrichter ártatlanságáról, de az ellene szóló végzetes körülményekre való tekintettel, kénytelen volt kötelességét teljesíteni.

Azóta még megerősödött az az egyéni érzésem, hogy a szegény Hofrichter ártatlan — mondotta az altábornagy.

Weigl báró megcáfolta azt a hírt, hogy tömegesen kapott anonim-leveleket, amelyekben az igazi tettes nyomára akarták vezetni, csak egy névtelen levél jött hozzá néhány nap előtt és azt eljuttatta a hadbírónak. A király ma a felső-ausztriai helytartó útján jelentést tétetett magának a Hofrichter ügyről.

— **A nap halottal.** A debreczeni állami anyakönyvi hivatalnál ma a következő

haláleseteket jelentették be: özv. Cseresznyés Jánosné ref. 77 éves, özv. Németi Jánosné ref. 83 éves, Varga Zsuzsanna református 5 hónapos.

— **Egy uriaszony tragédiája.** Pozsonyból táviratozzák: Frideczkyné született Szandtner Matild, Frideczky nyitrai megyei földbirtokos elvált felesége, a pozsonyi szanatórium félreeső helyén egy asztalkendővel fölakasztotta magát és meghalt. A 37 éves asszony elválása óta Pozsonyban lakott és a pozsonyi társaság kedvelt tagja volt. Idegessége miatt kezelte magát a szanatóriumban, ahol az uriaszony öngyilkossá lett.

— **A Néptakarékpénztár mint szövetkezet, Piac-u. 75. sz.** a heti biztosítással kapcsolatos hosszú lejárati kölcsönöket nyújt.

— **Megnyílt a baba menyország!** Kossuth u. 4. szám alatt. Babáknak ingyen, Papáknak és Mamáknak olcsó pénzért, csak rövid ideig látható.

— **Kugler Gerbeaud** cukorkák főraktára Kontsek Gézánál.

— **Női kézitáska.** (rövidül) csodaszép ujdonságok, csoda olcsón csak a Budapesti Korona Áruházban Debrecen. Piac u. 19.

— **Megnyílt a legújabb férfi fiú és gyermek ruha Versenyáruház** a Csapó utcán a „Kispipa” helyén. Rendkívül olcsón lehet ott vásárolni téli ruhákat.

— **Zsebkések, ollók, borotvák, borotváló készülékek és kellékek,** valódi solingeni és angol acézből legolcsóbban Mentze Henrik áruházában Kossuth-utca 4. szám.

— **Mikulásra** cukorkák és csokoládé desszertek legolcsóbb árban szerzhetőek be a Czukorka gyár r. t. városi raktárában, (Főter Tisza palota) az üzlet vasárnap egész nap nyitva.

— **Igazolványba** arcképet legolcsóbban Németi fényképész műterme készít.

Főnyeremény! Könyveket, zsoltárakat ima könyveket vásárolni Harathynál. Fűvészkert-u.

FŐVÁROSI BAZÁR
Debrecen, Simonffy-utca 1. sz. Bérpalota.

Terménytőzsde.

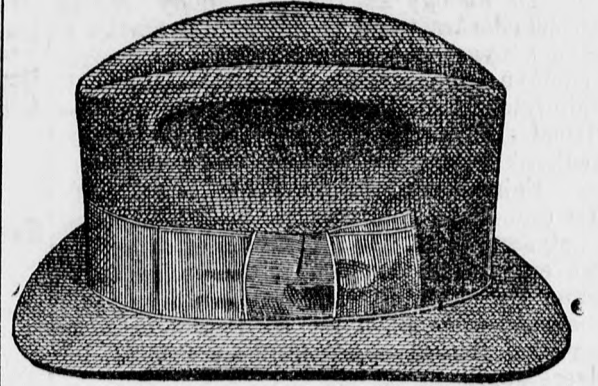
Schwarz E. debreczeni bizományos távirati jelentése
Budapest, 1909. dec. 3.

Készáru Isnyha.			
1910. októberi buza	11.61	11.62	
májusi buza			
1910. áprilisi buza	13.63	13.64	
májusi rozs			
1909. októberi rozs			
1910. áprilisi rozs	9.88	9.89	
1901. októberi zab			
májusi zab			
1910. áprilisi zab	7.54	7.55	
1910. júliusi tengeri			
májusi tengeri	6.60	6.61	
1909. szeptemberi zab			
augusztusi tengeri			

Törvénykezés.

A Haverda ügy tárgyalása. A szabadkai szenzacios bűnper újabb tárgyalását tudvalevőleg december hó 13-ik napjára tűzték ki. A tárgyalás ezen időpontban való megtarthatóságát azonban a vádhatóság ismeretlen okoknál fogva szerette volna ismét elhalasztani. A kir. ügyész ugyanis előterjesztést adott be a törvényszék elnökéhez, amelyben arra kéri, hogy az országos igazságügyi orvosi tanács három tagjával vizsgálta meg a vádiottak elméleti állapotát, mert a szabadkai orvosi szakértők véleménye ingadozó és egymástól eltérő és vádemelhetés szempontjából nem egészen megfelelő. Salánky törvényszéki elnök tegnap döntött az ügyészi előterjesztés fölött és azt elutasította, mivel nem hajlandó az ügy letárgyalását elhúzni. Az újabb tárgyalást tehát december 13 án, hétfőn reggel visszavonhatatlanul megfogják tartani.

Lengyel Samu

PLUS

KALAP

ujdonságai a legszebbek.

Piacz-utca 43. sz.

Végeladás van

Glück Ede cipőüzletében.

Végeladás van

Glück Ede cipőüzletében.

Végeladás van

Glück Ede cipőüzletében.

Férfi, női és gyermek cipők

férfi, fiú **KALAPOK**

most minden

elfogadható áron

klárusítottak

Glück Ede

Kossuth-utca sarkán.

Eljegyzése előtt

okvetlenül keresse fel

ROSE DEZSO

előkelő ékszer üzletét,

DEBRECZEN, Piac-u. 55. sz.

ha ékszerbevásárlását biza-
::: lommal óhajtja eszközölni. :::

Megnyilt
a legnagyobb, legolcsóbb
gyermekjáték
és
Babavásár
Megtékinthető vásárlási kényszer nélkül
Budapesti Korona Aruházban
Debreczenben, csakis Plac-utca 19.
Bika kávéház mellett.

Regény-Csarnok.

Jolán

(24.) (Kis regény.)

Irta: Badó István.

Margit: Margitnak. Maga mnst ugye bolordnak tart engem, hgy így megszólítottam.

Vándor: Nem Margit, csak azt hiszem valami nagy dolog történik magával.

Margit: Valami nagy dolog történik velem?

Vándor: Lásd Margit, aki vándorol, az tudja, hogy ez így van. Megyünk, megyünk, kóborolunk ebben a nagy világban és egyedül vagyunk. Aztán szembe jön valaki. Ő is egyedül van, hát megállunk beszélgetni. Sohase láttam meg, nem fogom soha többé látni. Akkor az ember mindent meg mond. Mindent.

Gyuri megint elhallgatott. Jolán már letette a munkát, kezei mozdulatlanok voltak. Gyurit nézte. Gyuri pedig ezt mondta.

Látja. Sohase látták egymást, többet

nem fognak találkozni. S akkor az ember mindent meg mond. Látja. En is megmondtam magának mindent. Mindent. S mi sem fogunk találkozni. A mi időnk is csak egy találkozás volt, hosszan, sok ideig nézhetünk egymás szemébe, ülhetünk egymás előtt csukott ajkakkal és mi csak egyszer találkoztunk. És soha többé. Talán még fogunk találkozni, de nem fogunk tudni semmit mondani egymásnak. Az pedig már nem is lesz találkozás. Nagy, ujságokkal teli találkozás. S még talán ez sem volt találkozás. Ez sem volt igaz. Talán semmi sem volt. Mert maga nekem nem mondott el soha semmit . . . soha . . . semmit.

De találkozás volt mondta közbe Jolán. Találkozás volt. Margit sem mond semmit a vándornak, mégis találkozás.

Mem, Margit elmond mindent. Figyeljen ide.

Vándor: Látja, aki vándor, az tudja, hogy egyedül van.

Margit: Ugye, aki nem tudja, az soha sem találkozik senkivel. (Szünet.)

Vándor: Margit, maga szerelmes.

Félbeszakította a felolvasást.

Itt Margit elmondott mindent, amit egy leány elmondhat. Elmondta egy idegen embernek, hogy szerelmes. Mindegy, hogyan mondta el. Ugy, hogy valamit elmondott, vagy úgy, hogy mindent elhallgatott. Elmondta. Maga nem mondott el még nekem soha, semmit.

Jolán vállat vont.

En senkinek mondtam el magamból, az én életemből, a gondolataimból annyit, mint magának Senkinek. Miért nem olvasott ki maga többet belőlem.

Nem olvashattam ki magából semmit, mondta Gyuri hangosabban, kissé bosszankodva, de azért bátoros hangon. Nem engedte maga. Sőt inkább félre akart vezetni. Ha maga nem is emlékszik, én emlékszem rá. Egy délután, mikor feljöttem, rossz kedvben találtam.

(Folytatjuk.)

Szenzációs olcsó árak karácsonyra.

Mosó delén, jó minőség, karácsonyi ár . . . 25 kr.
Borduros kretonok " " . . . 26 kr.
Gyapju delén, ujminták " " . . . 50 és 57 kr.
Sport flanel 80 cm széles " " . . . 21 kr.
Skót flanel 80 cm. sz. kockás " " . . . 28 kr.
120 cm. Angol szövet, igen erős, kar. ár . . . 55 kr.
120 cm. Női posztó sok színben " " . . . 60 kr.

Ezen kívül szövetek, Zsenilia és se-lyem sálak, alsó szoknyák, alsó trikók, fehérneműek, vásznak, divatos batiszt és vászon zsebkendők szintén karácsonyi olcsó áron adatnak el

Szépe Lajos

női divat üzletében. Kossuth- és Sas-
utca sarkán.

Klein Testvérek

összes rőfösáru nagy raktára

eladó

nagyban és kicsinyben.

Üzlethelyiség átadó, a berendezés eladó.

Klein Testvérek

Simonffy-utca.

Ne vegyen! silány cseh gyártmányu keztyüket, mivel **kizárólag saját gyártmányu**

kitűnő szabásu keztyüimet az alábbi árakon bocsátom a n. é. közönség rendelkezésére

Női és férfi glace keztyü minden színben	frt. 1'40
Női és férfi mosható szarvasbőr minden színben	frt. 1'30
Női és férfi kutyabőr	frt. 1'60
Női és férfi valódi szarvasbőr, igen erős	frt. 2'—
Női és férfi téli bélelt bőrkeztyü	frt. 1'30
Női és férfi szörme bélésü	frt. 2'80—6 frtig.

Szövött és kötött keztyükben óriási választék 25 krtól 4 frtig

SCHÖN SÁNDOR

keztyü, kötszer és orvosi műszertára

Debreczen, Piacz-u. 12.

Flók üzlet közvetlen a főposta mellett.

Apró hirdetések.

10 szög 40 fillér, azontul minden szög 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Vastag betűkből szedett minden szög 8 fillér. Apró hirdetések előre fizetendők. Vidéki tudakozásnál tessék válaszbellyegyet csatolni.

Betöltendő.

Könyvelő aki felsőkereskedelmi iskolát végzett, 18 évi gyakorlati jártassággal bír, perfekt minden könyvelési ágazatban, a magyar- és német nyelvet szóban és írásban bírja, azonnali vagy későbbi belépésre felkötést keres. Czim a kiadvatában.

Po fekt. detalista, keresztény, a faszor és csapozás szakmából, előkelő főtéri üzletben felvetetik. Czim a kiadvatában.

Tejkihordó asszonyok, lányok vagy fiúk felvetetnek. Tejcsarnok Bethlen utca 12. sz.

Egy házmester azonnali felvetetik Iskola u. 8.

Adás-vétel.

Tűzifa tölgy, cser, bük, gyertyán, vargafa, kocsinként, önként és felvágva, megrendelhető **Hegedűs Emil** fateraszkodónál. Iroda: Miklós u. 7. sz. Raktár: Homok kert gázgyár mellett.

Homok faj boralmat kiváló jó minőségűek tavalyi termés, hordó számra eladom Dr. Weisz Bernát Sziv utca 15.

Téli női, férfi és gyermek harisnyák, keztyűk, alsó trikó ruhák leszállított áron **Marion Gyula** üzletében Piac-u. 9. Uj harisnyák kotése és fejelése elfogadottnak.

Fekete, jó buza termő föld, egy tagba 80 hold Erkeserűben eladó. Czim a kiadvatában.

Egy szép szalon lámpa eladó Iskola-u. 8.

Uj rendszerű női férfi divatárak és butorokadás, a mai napról kezdve minden hitelképes egyén kényelmes heti vagy havi részletfizetés mellett szeresheti be nálam szűkségletét női divat cikkeiben, női kabátok, férfi öltönyök, felöltők, mindennemű váznak és csapozásokban, saját készítésű cith és Caschmir paplanokban, valamint egyszerű és modern outorokban. A készpénz mellett araknál mindössze 5% árkülönbség. Kaiser Salamon, Hatvan-u. 2.

Egy használt varrógép eladó. Értekezhetni Szent-Anna-utca 27. sz. alatt, kaputól első ajtó, ebéd utáni órákban.

Fodrász üzlet jóforgalmu, csakis más válatat végzett eladó. Czim a kiadvatában.

Lakás.

Butorokozott szoba külön bejárattal, csinosan berendezve, villany világítással a Széchényi utca 23. sz. kiadó.

Lókal-utca 5. szám alatt két szép utcai lakás butorozva, külön bejárattal decz. havára kiadó.

Különféle.

Magánkutató iroda. Iskola utca 4. szám **Kétyes megbízásokat**, megfigyeléseket és nyomozásokat elvállal, ugy magan, mint családi ügyekbe **Krámer József.**

Harisnya fejeléseket legolcsóbban készíti **Schwarz Ármán**, Piac-utca 32.

Egészségi védelem, nem gummi. A legjobb e téren a tu nagy gyermekáldás ellen, egy próbatucát 2.20 kor., prospektus 20 fillér, levelebellyegben is beküldhető. Deberle György Budapest, I. Fehérváry-ut 5./VI. szám.

Légszészre berendezett fejmosó és hajszárító

Női fodrász üzlet

Simonffy-utca 5. szám. (Fejpiacz.)

Elvállal mindenféle hajmunkák készítését a legdivat-abb kivitelben, valamint alkalmi frizurák festülését.

Hajmunkákban nagy raktár és legolcsóbban beszerezhetők. Levágott és kihullott hajak megvételnek. Szives pártfogást kér

Özv. Czitrom Mórno női fodrász.
Tanuló leányok felvétetnek

Karácsonyi Vásár

megkezdődött

Fischer Jakab

látározásnál

Főtér 23. sz. (Sesztina-ház.)

Állandó kiállítás színházi látcsövekből

gyöngyház és alumínium nyeles legfinomabb achromatikus üvegekkel nagy választékban a legolcsóbban kaphatók. Nagy raktár szemüvegek és csiptetőkben.

Orvosilag elismert
Első Debreceni Mell-fűző Műterem
Piacz-utca.

Lesujabb eredeti angol francia, direktior és zvikli

fűzők

modell után szabva, bármilyen érz keny alak kényelmese en vi elhat, 6 óra alatt készülnék.

Állandó nagyraktár 3. E feljebb.

Össze nem tévesztendő a rossz rendszerű, szakértelem nélkülszabott fűzőkkel, mely sok utóbbjt von maga után. Tisztítás és javítás, bármilyen gyártmány a legjutányosa b árban készülnék.

GOLDSTEIN KAROLINA.

Legelsőrendű faszén és porosz kőszén

nagyon jutányos árban, házhoz szállítva, bármily mennyiségben kapható

Jakobovits Manó

Hatvan utca 69. sz. (Csicsó-féle házban.)

Vászon, fehérnemű, asztalnemű, ágynemű, zsebkendő harisnya.

Donogán és Somossy céggnél

Debrecen, Kistemplombazár.

Mennyasszonyi Helennyegek

Mielőtt bármit vásárolna, a saját érdekében cselekszik, ha a

Párisi Nagy Bazár

kirakatait

a Dégenfeld-téren, (kenyérpiacon) megnézi.

Gramophon és gramophon lemezek nagy választékban.

SZABÓ LAJOS FIAI cég

divatárúházában

leszállított áron mellett

karácsonyi vásár

folyamatban van.

Árak, minőségek, választék versenyen kívül!

Sport flanel	eddig 24 krajcár	17 kr.
Velour Velez	eddig 36 krajcár	26 kr.
Mosó delain	eddig 42 krajcár	26 kr.
Franczia delain	eddig 85-90 kr.	50 kr.
115 cm. Angol szövet	eddig 80 krajcár	50 kr.
110 cm. Divat szövet	eddig 165 kr.	90 kr.
Ruhaselymek	eddig 2-3 forint	1 frt.

A többi lől nem sorolt mintázott, különféle egyszínű kelmeknél **40-50%-os árengedmény.**